

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISIDOR TODORAN”

Teză de doctorat

MINUNILE SĂVÂRȘITE DE IISUS HRISTOS

- O perspectivă exegetică și sacramentală –

- rezumat -

Conducător științific:

Pr. Prof. univ. dr. STELIAN TOFANĂ

Doctorand:

Pr. Silviu-Ioan Negruțiu

Cluj-Napoca

2011

CUPRINS

INTRODUCERE

I. RELAȚIA DINTRE MINUNE ȘI SEMN

I.1. Etimologie

I.2. Dimensiunea teologică a termenilor „θαυμάζω și τέρας”

I.3. Relația semantică și simbolică dintre termenii „σημεῖον și ἔργον”

I.4. Relația teologică dintre „σημεῖον și πίστις”

I.5. „Σημεῖον, λόγος, δόξα” – dimensiunea teologică a relației

I.6. Σημεῖα Celui Înviat

I.6.1. Natura independentă a utilizării termenului *σημεῖον* în Evanghelia după Ioan

I.6.2. Baza utilizării termenului *σημεῖον*

I.6.3. Caracterul tipologic al *σημεῖον*-lui ioaneic

II. INTERFERENȚE SINOPTICE ȘI IOANEICE ÎN RELATAREA ȘI EVIDENȚIEREA MINUNILOR

II.1. Minuni relatate în Evanghelia după Marcu

II.2. Minuni relatate în Evanghelia după Matei

II.3. Minuni relatate în Evanghelia după Luca

II.4. Minuni relatate în Evanghelia după Ioan

III. TAXONOMII POSIBILE ALE MINUNILOR

III.1. Clasificarea minunilor din perspectiva subiectului lor

III.1.1. După felul minunii

III.1.2. După subiectului general asupra căruia se produce minunea

III.1.3. După detaliilor legate de boli, duhuri, natură și revenire la viață

III.1.4. După detalii legate de subiect

III.1.4.1. Clasificare după Mgr. Dr. Iacob Schäfer

III.1.4.2. Clasificare după Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu

III.1.4.3. Clasificare după Arhim. Veniamin Micle

III.1.5. După detalii legate de fire, de putere lucrătoare, de specificul bolii

III.2. Minuni fizice comune evangheliștilor

III.2.1. Comune Evangheliilor sinoptice: Matei, Marcu și Luca

III.2.1.1. Minunile Mântuitorului asupra naturii

III.2.1.2. Minunile Mântuitorului asupra oamenilor

III.2.1.2.1. Vindecări

III.2.1.2.2. Alungarea demonilor

III.2.1.2.3. Învierea morților

III.2.1.3. Minuni asupra firii Sale umane

III.2.2. Minuni fizice comune în Evangheliile după Matei, Marcu, Luca (și Ioan)

III.2.2.1. Asupra naturii

III.2.2.2. Vindecări

III.2.2.3. Minuni asupra firii Sale umane

III.2.3. Minuni fizice specifice anumitor Evangheliilor după:

III.2.3.1. Matei și Marcu

III.2.3.1.1. Asupra naturii

III.2.3.1.2. Vindecări

III.2.3.2. Matei, Marcu (și Ioan)

III.2.3.3. Matei și Luca

III.2.3.4. Marcu și Luca

III.2.4. Minuni fizice specifice numai unui evanghelist

III.2.4.1. Matei

III.2.4.2. Marcu

III.2.4.3. Luca

III.2.4.4. Ioan

III.2.5. Vindecări colective

III.2.6. Vindecări în masă individualizate dar nenominalizate

III.2.7. Vindecările prin puterea dată ucenicilor

III.2.8. Vindecări făcute de oameni, din afara cercului ucenicilor, prin puterea

Numelui lui Iisus

III.2.9. Arătările după Înviere

III.2.10. Minuni posibile în Numele lui Iisus Hristos, în Biserică, pentru cei ce vor crede

III.3. Clasificarea minunilor din perspectivă teologică a evangheliștilor

III.3.1. Evanghelia după Marcu

III.3.1.1. Prima parte a Evangheliei

III.3.1.1.1. Prima etapă

III.3.1.1.2. Etapa a doua

III.3.1.1.3. A treia etapă

III.3.1.2. Partea a doua a Evangheliei

III.3.2. Evanghelia după Matei

III.3.2.1. Restrângerea narativă

III.3.2.2. Eliminarea de personaje și de detalii

III.3.2.2.1. Hristos este împlinirea Scripturilor

III.3.2.2.2. Iisus are obârșie dumnezeiască

III.3.2.2.3. Credința și rolul ei în realizarea minunii

III.3.3. Evanghelia după Luca

III.3.3.1. Perioada galileeană

III.3.3.2. Perioada iudeană

III.3.3.3. Credința și minunea

III.3.3.4. Minunea și aspectul practic al vieții

III.3.3.5. Minunea și iubirea

III.3.4. Evanghelia după Ioan

III.3.4.1. Selectarea minunilor

III.3.4.2. Aspectul limită dat minunii

III.4. Clasificarea minunilor în funcție de împărțirea anului bisericesc liturgic

III.4.1. Prezentare liturgică realizată și de Arhiepiscopul Dimitri

III.4.2. Prezentare realizată după menționările din TRIOD și PENTICOSTAR

III.5. Clasificarea minunilor conform concordanței biblice

III.6. Clasificarea minunilor ca fundamente ale Sfintelor Taine

III.6.1. Botezul

III.6.2. Euharistia / Împărtășirea

III.6.3. Mirungerea

III.6.4. Mărturisirea

III.6.5. Nunta

III.6.6. Sfântul Maslu

III.6.7. Preoția

IV. CARACTERISTICILE NARATIVE ALE PREZENTĂRII MINUNILOR ÎN EVANGHELII

IV.1. Caracteristici redacționale ale înregistrării minunilor în Evangheliile sinoptice

IV.1.1. Evanghelia după Marcu

IV.1.2. Evanghelia după Matei

IV.1.3. Evanghelia după Luca

IV.2. Minunile în Evanghelia a IV-a. Intenția redacțională a evanghelistului

IV.3. Minunea: semnul transferat în Biserică. Σημεῖ`ov în misiunea Apostolilor

V. ANALIZA MINUNILOR. O PERSPECTIVĂ SACRAMENTALĂ REFLECTATĂ ÎN „TAINELE” BISERICII

V.1. Botezul

V.1.1. Învierile din morți

V.1.1.1. Învierea fiicei lui Iair

V.1.1.2. Învierea fiului văduvei din Nain

V.1.1.3. Învierea lui Lazăr

V.1.2. Mersul pe apă și scufundarea lui Petru

V.1.3. Potolirea furtunii pe mare. Certarea vântului și a valurilor ca fiind duhuri rele

V.1.4. Uscarea smochinului. Certarea smochinului, asemenea unui duh rău

V.1.5. Femeia gârbovă sau duhul neputinței de 18 ani

V.1.6. Îndrăciții din Gadara. Lepădări

V.1.7. Îndrăcitul din Capernaum. Lepădări

V.1.8. Epilepticul (lepădări)

V.2. Euharistia/ Împărtășirea

V.2.1. Înmulțirea pâinilor

V.2.2. Pescuirea din perspectiva relatării Evangheliei a IV-a (de la Ioan)

V.3. Mirungerea

V.3.1. Femeia cu scurgere de sânge

V.3.2. Surdul bâlbâit

V.4. Mărturisirea

V.4.1. Furia din Nazaret

V.4.2. Vindecarea fiicei femeii cananeence

V.4.3. Statirul

V.4.4. Epilepticul. Dialogul lui Iisus cu tatăl copilului

V.4.5. Orbii. Dialogul cu Iisus

V.4.5.1. Vindecarea orbului din Ierihon

- V.4.5.2. Vindecarea orbului din Betsaida
- V.4.5.3. Vindecarea orbului din Capernaum
- V.4.5.4. Vindecarea orbului din naștere
- V.4.6. Leprosul. Dialogul cu Iisus
- V.4.7. Leproșii. Dialogul lui Iisus cu samarineanul vindecat
- V.4.8. Paraliticul de la Vitezda. O convorbire enigmatică cu Iisus
- V.4.9. Fiul dregătorului. Dialogul cu Iisus
- V.4.10. Sluga sutașului. Nevrednicie și credință
- V.4.11. Pescuirea în descrierea Evangheliei după Luca. Convorbirea lui Iisus cu Petru

V.5. Nunta

- V.5.1. Nunta din Cana

V.6. Sfântul Maslu

- V.6.1. Hidropicul
- V.6.2. Mâna uscată
- V.6.3. Paraliticul din Capernaum
- V.6.4. Soacra lui Petru
- V.6.5. Vindecarea urechii lui Malhus

V.7. Preoția

- V.7.1. A doua pescuire minunată (partea a II-a, Prânzul)
- V.7.2. Prima înmulțire a pâinilor – debutul minunii (Dați-le voi să mănânce)

VI. MINUNILE LUI IISUS - PERMANENȚĂ DE MANIFESTARE HARICĂ ÎN TRUPUL SĂU TAINIC, BISERICA

- VI.1. Minunea (dovezi, criterii ale descoperirii și lucrării lui Dumnezeu)
- VI.2. Motivații ale minunilor în Sfintele Taine
- VI.3. Sfintele Taine în viața Bisericii (continuarea răscumparării prin jertfa lui Hristos)
  - VI.3.1. Elemente ale minunilor regăsite în rânduiala Sfintelor Taine din Molitfelnic
    - VI.3.1.1. Botezul
    - VI.3.1.2. Mirungerea
    - VI.3.1.3. Sfânta Euharistie
    - VI.3.1.4. Mărturisirea
    - VI.3.1.5. Cununia

VI.3.1.6. Maslul

VI.3.2. Minunile din Sfânta Evanghelie, extindere harică în trupul tainic al lui Hristos, Biserica

VII. CONCLUZII

VII.1. Concluzii privind eficiența demersului de cercetare întreprins

VII.2. Dificultăți, obstacole, limite întâlnite

VII.3. Sugestii privind posibile modalități de acțiuni viitoare

Bibliografie

Anexe

Cuvinte și sintagme-cheie:

Iisus, Iisus Hristos, minune, semn, Biserică, Evanghelii, evangheliști, apostoli, ucenici, Sfintele Taine, cercetare, perspectivă exegetică, perspectivă sacramentală, teologia minunii, bolnav, vindecat, ispitor, diavol, posedat

INTRODUCERE

Sfintele Scripturi sunt pline de mărturii referitoare la persoana, intrată în istorie, a Mântuitorului Iisus Hristos (Mc. 1,1u; Mt. 1,18u; Lc. 1,26-38; 27-19; In. 1,29b), la învățătura și la faptele Sale minunate. Niciunul dintre autori, fie ai Sfintelor Evanghelii, fie ai celorlalte scrieri noutestamentare sau ai altor scrieri care pomenesc despre viața și activitatea Lui, nu și-au propus să trateze exhaustiv acest subiect. Nici nu ar fi putut-o face, din cauza detaliilor nenumărate ale temei, subiecte de cercetare vechi, de când s-a născut Iisus Hristos (Mt. 2,1-12), fiecare dintre ele, la rândul-le, deschizând perspective de cercetare multiple și provocatoare.

Ceea ce a născut un interes major pentru omenire, de-a lungul timpului, au fost minunile: *Irod, când a văzut pe Iisus, s'a bucurat foarte mult; căci de mult dorea să-L vadă, din pricina celor auzite despre El; și nădăjduia să -L vadă făcînd vreo minune. I-a pus multe întrebări; dar Isus nu i-a răspuns nimic* (Lc. 23,8-9). Scripturile lasă să se înțeleagă că minunile stăteau la îndemâna lui Iisus, fiind o constantă a activității Sale pământești. Referitor la vindecările bolnavilor (și acesta este doar un segment al minunilor săvârșite), evangheliștii subliniază că Iisus Hristos i-a vindecat, adesea în situații-limită, pe toți bolnavii din locurile prin care trecea (Mc. 1,32.34 și loc. paralele). De altfel, întreaga Lui învățătură, ca Mântuitor al lumii, a fost susținută de săvârșirea minunilor: *a străbătut Iisus toată Galileea, învățînd în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia Împărăției și tămăduind toată boala și toată neputința în popor* (Mt. 4,23); *s-a dus de o parte într-un loc pustiu, aproape de cetatea numită Betsaida, iar mulțimile, aflînd, au mers după El, iar El primindu-le, le vorbea despre împărăția lui Dumnezeu, și pe cei care aveau trebuință de vindecare îi făcea sănătoși* (Lc. 9,10-11).

Există și astăzi (ca și în vremea în care Iisus umbla prin lume) oameni care nu mai cred în minuni. Nu ne referim la aceia care se declară atei, ci la credincioșii care spun despre sine că sunt religioși, dar nu văd posibile minunile, din perspectiva credinței pe care o practică. Omul așezat pe o astfel de percepere a realităților vieții vede credința într-un Dumnezeu *al lor*, care nu face minuni.

Este unul dintre motivele pentru care am ales să cercetez subiectul de față, considerînd că minunile lui Iisus Hristos nu sunt un subiect despre care să se vorbească doar la timpul trecut. Convingerea vine din experiențele Sfintei Liturghii, care este o realitate cu statut permanent în Biserică, atîta vreme cît prescura și vinul slujite în *amintirea* Lui (Lc.

22,19c) sunt, prin lucrarea dumnezeiască a Duhului Sfânt, din rugăciunea slujitorului: *Și fă, pâinea aceasta, Cinstit Trupul Hristosului Tău; iar ceea ce este în potirul acesta, Cinstit Sângele Hristosului Tău; Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt. Amin. Amin. Amin.; ...ca să fie celor ce se vor împărtăși, spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtășirea cu Sfântul Tău Duh, spre împlinirea împărăției cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osândă*¹.

În fața celor care contestă minunile, această realitate, trăită cu fiecare liturghie, a devenit argumentul cel mai puternic în a susține că, așa cum Euharistia este o minune permanentă în Biserica lui Hristos, dacă aceasta este *trupul Său tainic, mireasa lui Hristos* (II Corinteni 11, 2), *stâlpul și temelie adevărului* (I Timotei 3, 15) și *suntem mădulare ale trupului Lui, din carnea Lui și din oasele Lui* (Efes. 5,30), în ea și în noi, lucrarea tuturor faptelor lui Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, este cu statut permanent, pentru că Dumnezeu este viu (Mc. 12,27; Mt. 22,32; Lc. 20,38), iar *Iisus Hristos, ieri și azi și în veci este același* (Evr. 13,8). Dacă Dumnezeu este viu, înseamnă că ne însoțește în toate problemele vieții, nu-i suntem indiferenți și, în situația în care atunci, însoțind pe oameni în neputințele lor, a făcut minuni, și acum poate face minuni în neputințele noastre. Înseamnă că este interesat de starea oamenilor, indiferent în care dintre segmentele de timp trăiesc în această lume, lucrând cu fiecare mântuirea. În această situație minunea, ca oricare alt eveniment din lumea concretă, are nu numai o cauză, ci și un rezultat, cauza ei fiind însă lucrarea evidentă a lui Dumnezeu. Fiind lucrare dumnezeiască, minunea devine revelație. Ea nu contrazice legile existente; ea intervine, corectează și aduce în fire situații în care acestea sunt depășite, restabilind curgerea vieții în limitele ocrotitoare din totdeauna. Făcând minuni, Iisus îi trimite pe cei vindecați să se arate preoților, pentru a se reintegra în viața familială și socială (Mc. 1,44; Lc. 17,14). Mântuitorul, prin minuni, reface armonia vieții stabilită de mult timp de către Dumnezeu. Prin cele mai multe minuni, Iisus Hristos nu face decât voia și lucrul Tatălui: *Fiul nu poate să facă nimic de la Sine dacă nu-L va vedea pe Tatăl făcând* (In. 5,19). Practic, anumite situații nedorite, mai puțin sesizabile, care se petrec în viață (Mc. 4,26-28), pot fi *rectificate, corectate, îndreptate* de Dumnezeu, dacă se impune aceasta: *preface apa în vin* (In. 2,1-11), *înmulțește pâinile* (Mc. 6,3-44; 8,1-10 și loc. paralele), *vindecă mulțimi de oameni* (Marcu. 1,32.34 și loc. paralele). Situațiile create de Mântuitorul Iisus Hristos sunt lucrări divine, care se produc de la creație, permanent, în lume, fără ca omul să le poată sesiza. Credința descoperă calea și limbajul ca aceste aspecte ale vieții să redevină accesibile omului care

---

¹ *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, pp. 152-153.

crede în lucrarea Mântuitorului (In. 6,68) deoarece, prin minuni, Iisus Hristos recrează lumea și o alimentează, o întreține și o cultivă prin lucrarea Sa din Tainele încredințate ucenicilor, Bisericii și celor pe care Apostolii i-au ales pentru a le continua misiunea, așa cum au continuat-o ei pe a Învățătorului lor. Minunile lui Iisus nu-și mai au corespondent în viața creată. Înnoirea, renașterea, recrearea lumii, tocmai prin minuni s-a putut realiza, prin lucrarea Sa. Minunile Lui țin, deci, de noua creație a lumii: învierile din morți (Mc. 5,35-43; Lc. 7,11-17; In. 11,1-45), Schimbarea la față (Mc. 9,2-8; Mt. 17,1-9; Lc. 9,28-36), Învierea (Mc. 16,1-8; Mt. 28,1-8; Lc. 24,1-8; In. 20,1-2) și Înălțarea Sa (Mc. 16,19; Lc. 24,50-53; F.A. 1,1-12), ca preaslăvire.

Prin Sfintele Taine, minunile se revarsă în viața fiecărei persoane (de la începuturi și până la sfârșitul veacurilor) în Biserică (trupul Său tainic), în care este cuprins *tot omul care vine în lume* (In. 1,9), căpătând astfel un caracter permanent. Toate minunile Mântuitorului au avut ca țintă motivarea oamenilor de a crede în cuvintele Sale și, crezând, să dobândească viața cea veșnică (In. 20,31).

Credința pe care o inoculează Scripturile este aceea că minunile sunt o continuare a lucrării lui Iisus și după Înălțarea Sa la cer.

Se întâmplă adesea ca omul să nu vadă lucruri esențiale pe traseele pe care le parcurge. Acesta este motivul pentru care are nevoie de cineva care să-l însoțească și să-i atragă atenția asupra lor, ca, văzându-le, să le poată pătrunde, să priceapă tainicul propriei lor existențe.

Singurătatea îi dezvăluie omului mai mult decât se poate aștepta sau își poate închipui. Singurătatea omului, când stă de vorbă cu sinele și cu Dumnezeu, devine cel mai bun mijloc de a pătrunde și de a aparține tainelor. Retragerile lui Iisus Hristos erau legate de marile prefaceri: după vindecarea posedatului, după vindecarea soacrei lui Petru și a mulțimilor din Capernaum, Iisus s-a retras să se roage în pustiu, înainte de a merge *în altă parte, prin cetățile și satele învecinate*, ca să propovăduiesc și acolo, *căci pentru aceasta am venit*; prima înmulțire a pâinilor a fost în urma unei asemenea retrageri (Mc. 6,31a); mersul pe apă era după o astfel de însingurare (Mc. 6,46) făcută după înmulțirea pâinilor; înainte de vindecarea urechii lui Malhus, de prinderea Sa, de judecată și răstignire s-a retras în Ghețimani și s-a rugat singur cu *lacrimi de sânge* (Lc. 22,44). Minunile lui Iisus sunt rezultatul unor rugăciuni și a conlucrării Lui cu Tatăl.

Omul poate descoperi, la rândul-i, în astfel de exerciții, pe neașteptate, taina dătătoare de viață sau stări de mângâiere. Toate planurile vieții se orânduiesc și se dezvăluie de la sine în ceea ce au adânc, ascuns și veșnic sau vremelnic. În aceste dezvăluiri, omul poate să-și găsească locul în lume, să-și stabilească idealul din rosturile pe care și le împlinește cu ceea ce

are în jur. Acestea toate se pot așterne în lumea sa ca să-și depășească starea de viețuire și să se așeze în viață prin întâlnirea, prin Taine, cu Cel ce este *Calea Adevărul și Viața* (In. 14,6); *învierea și viața* (In. 11,25).

A trăi astăzi înseamnă a găsi vieții proprii și vieții, în genere, un sens. Acest lucru îl poate realiza un om cu dreaptă judecată. Despre aceasta îi sfătuia în pustie și Sf. Antonie cel Mare pe ucenicii care-l căutau, spunându-le că *mare este credința, mare este nădejdea, mare este iubirea, dar, dacă lipsește dreapta judecată a minții, cum vom ști prețui aceste trei mari virtuți, cum ne vom da seama de marele folos pentru viață?* Ținând cont (vom spune noi) de această realitate care, în om, este chipul lui Dumnezeu ce iluminează mintea acestuia pentru a desluși problemele vieții. Minunile Mântuitorului oglindesc aceste realități.

Trecând prin minuni e simplu să se constate că în om coexistă o viață materială, în trup, și una spirituală, în suflet. Dihotomică fiind, ființa om nu are numai o viață biologică limitată, ci și una duhovnicească, veșnică; încă dintru început, în creație, Dumnezeu a creat lumea nevăzută, veșnică (Fac. 1,1) și apoi lumea văzută, perisabilă (Fac. 1,9-31). În lumea materială, se constată că Dumnezeu a așezat legi proprii materiei, după care să se conducă. Pământul (lumea materială a rocilor și a mineralelor) ascunde în sine o viață tainică, pe care o urmează în mod exact, în paralel cu lumea vegetală și animală. Minunile săvârșite de Mântuitorul au dovedit că toate aceste lumi i se supun (Mc. 4,39). Drept consecință a acestei manifestări de autoritate, ucenicii *s-au înfricoșat cu frică mare și ziceau unul către altul : Cine este oare Acesta, că și vânturile și marea I se supun ?* (Mc. 4,41). La rândul lor, și cele două lumi, văzută și nevăzută, au înăuntrul lor legi proprii, îmbrăcate tainic de acestea, care le conduc spre finalitate. Omul, lângă toate, este cel care își gândește propria existență și are libertatea deplină de a acționa în lumea creată de Dumnezeu. În viața aceasta, există ceva tainic, misterios, despre care omul știe câte ceva, nu însă totul. Prin cercetarea de față ne-am propus să redescoperim minunile Mântuitorului nostru Iisus Hristos în desfășurarea lor din Scripturi și să le descifrăm în lucrarea acestora din rânduiala Sfințelor Taine ale Bisericii.

Teza cuprinde 7 capitole. Redăm, succint, aspecte surprinse de-a lungul acestora.

I. Capitolul Relația dintre minune și semn prezintă analiza conceptelor *minune* și *semn*, realizând sublinierea dimensiunii teologice a termenilor θαυμάζω și τέρας. Pornind de la semnificația acestora, am stabilit relația semantică și simbolică între termenii σημείον și ἔργον, după care am analizat relația teologică dintre σημείον și πίστις, făcând o evaluare a dimensiunii teologice a relației σημείον, λόγος și δόξα. Toate aceste legături dintre concepte ne-au condus spre cercetarea lui Σημεια Celui Înviat, ajungând la constatarea că există o

natură independentă a utilizării conceptului $\sigma\eta\mu\epsilon\lambda\omicron\nu$ în Evanghelia după Ioan, motiv pentru care am căutat baza utilizării conceptului $\sigma\eta\mu\epsilon\lambda\omicron\nu$, urmărind, în finalul capitolului, caracterul tipologic al $\sigma\eta\mu\epsilon\lambda\omicron\nu$ -lui ioaneic.

Delimitarea cât mai clară a noțiunilor teoretice ne-a ajutat să construim un aparat terminologic corect și necesar, esențial pentru alcătuirea cadrului teoretic al cercetării.

II. Interferențe sinoptice și ioaneice în relatarea și evidențierea minunilor

Capitolul doi s-a impus din nevoia evidențierii minunilor săvârșite de Iisus. Fără nominalizarea acestora și fără stabilirea viziunii sinoptice sau singulare asupra lor, minunile nu pot fi analizate suficient pentru a putea fi înțelese holistic (ca mesaj și certificare a autorității lui Iisus ca Mesia). Am realizat o evidențiere a acestora, funcție de relatarea lor de către fiecare evanghelist în parte. Menționarea a fost posibilă în patru subcapitole, vizând cele patru Evanghelii: minuni relatate în Evanghelia după Marcu, minuni relatate în Evanghelia după Matei, minuni relatate în Evanghelia după Luca și minuni relatate în Evanghelia după Ioan.

III. Taxonomii posibile ale minunilor

Analizând fiecare minune, am ajuns la o clasificare ce privește minunile din trei perspective: a subiectului minunilor, a minunilor fizice comune evangheliștilor și din perspectiva teologică a evangheliștilor.

Prima categorie vizează subiectul asupra căruia se produce minunea, conținutul detaliilor legate de boli, duhuri, natură, revenire la viață, precum și detaliile ce țin de fire, de putere lucrătoare sau de specificul bolii.

Al doilea criteriu de clasificare a fost cel referitor la minunile fizice comune evangheliștilor. Sunt menționate următoarele grupări: minuni asupra naturii; asupra oamenilor, implicând vindecări, posedări de demoni, învieri din morți; teofanii, considerate minuni care s-au petrecut asupra firii umane a lui Iisus; fizice, comune tuturor evangheliștilor (care au aceeași clasificare ca și cele din a doua menționare -vindecări, alungări de demoni și cele asupra firii umane a lui Iisus); minuni comune la Matei și Marcu, Matei, Marcu și Ioan, Matei și Luca; minuni comune la Marcu și Luca; minuni fizice specifice numai unui evanghelist: Matei, Marcu, Luca, respectiv Ioan.

În cadrul aceluiași capitol, am catalogat și vindecările colective, vindecări în masă, individualizate dar nenominalizate, vindecările prin puterea dată ucenicilor, vindecările făcute de oameni din afara cercului ucenicilor (prin puterea Numelui lui Iisus), teofaniile prin

arătările după Înviere, precum și o categorie de minuni posibile în Numele lui Iisus Hristos, în Biserică, pentru cei ce vor crede.

O altă clasificare a minunilor, considerată necesară, a vizat perspectiva teologică a celor patru evangheliști, astfel: pentru Evanghelia după Marcu, o clasificare pe cele două părți care o compun: prima parte (cuprinzând trei etape) și partea a doua; la Evanghelia după Matei, într-o primă etapă legată de restrângerea narativă în care prezintă evanghelistul minunile și într-o a doua etapă subliniind trei aspecte pe care le evidențiază ucenicul prin eliminarea de personaje și de detalii, reliefând, în mod vădit, că Hristos este împlinirea Scripturilor și că Iisus are obârșie dumnezeiască. Evanghelistul Marcu subliniază în prezentarea faptelor minunate ale lui Iisus și rolul credinței în realizarea minunii.

La Evanghelia după Luca sunt subliniate două perioade ale săvârșirii minunilor de către Iisus: una galileeană și alta iudeană, precum și trei dintre relațiile minunii (cea legată de credință, cea legată de aspectul practic al vieții și cea legată de iubire).

În ultima parte a capitolului am abordat Evanghelia după Ioan, ținând cont de modul de selectare a minunilor de către evanghelist, precum și de aspectul-limită dat minunii de către ucenicul iubit.

IV. Caracteristicile narative ale prezentării minunilor în Evanghelii

Aspectul narativ al prezentării minunilor în acest capitol a fost tratat potrivit caracteristicilor narative ale înregistrării minunilor în Evangheliile sinoptice: Evanghelia după Marcu, Evanghelia după Matei și Evanghelia după Luca. Am tratat, apoi, intenția redacțională a minunilor în Evanghelia a IV-a, după care, în finalul capitolului, minunea a fost urmărită ca semn transferat în Biserică: $\Sigma\eta\mu\epsilon\lambda\omicron\nu$ în misiunea Apostolilor.

V. Analiza minunilor. O perspectivă sacramentală reflectată în „Tainele”

Bisericii

Partea aceasta a lucrării este cea mai extinsă și cuprinde minunile grupate conform mesajului lor teologic ce stă, din perspectiva cercetării, la baza Sfintelor Taine (vezi subdiviziunea III.10. a lucrării). Minunile au fost tratate după următorul algoritm: încadrarea minunii în contextul Evangheliei, compararea textelor care redau minunea, exegeza textelor minunii și teologia minunii. Au făcut excepție de la acest mod de abordare a temelor doar minunile care au fost expuse de un singur evanghelist, unde nu s-a impus compararea textului.

Prin analiza minunilor din perspectivă sacramentală am adus argumente potrivit cărora minunile săvârșite de Iisus constituie temelia Sfintelor Taine.

VI. Minunile lui Iisus - permanență de manifestare harică în trupul Său tainic,

Biserica

Este capitolul ce ni-L prezintă pe Mântuitorul Iisus Hristos, cu toate faptele Sale minunate prin care îi întâmpina pe oameni (singuri sau în grup), oferindu-le echilibru sufletesc și fizic (Mc. 1,14-15.31-34.38; Mt. 10,5-20; 28,19-20 și loc. paralele). În cadrul capitolului sunt subliniate etapele de formare a ucenicilor în vederea înțelegerii și practicării tainelor lui Iisus (gândite și puse în practică de Acesta). Demersul de formare este bazat pe trei dintre principiile didactice ce stau la baza procesului de învățare din toate timpurile (principiul accesibilității, al asimilării informațiilor de la simplu la complex, de la ușor la greu, de la apropiat la îndepărtat și principiul legării teoriei cu practica), astfel: informându-i despre misiune (Mc. 10,10; In. 1,38-39), propunându-le asumarea ei (Mc. 1,17, și loc. paralele), prezentându-i mulțimilor ca ucenici (Lc. 6,13-16), inițiindu-i intelectual (Mc. 4,10-11.12-22 și loc. paralele), descoperindu-le tainele lucrului dumnezeiesc (Mc. 9,11), propunându-le un prim exercițiu practic de misiune (Mc. 6,6-13; Mt. 10,1; Lc. 9,1-3), urmat de un al doilea (Luca. 10,4-11), transferând în capacitatea lor de manifestare putere asupra ispititorului (Mc. 3,15; Mt. 10,7; Lc. 10,9). În plus, îi investește pe ucenici cu har pentru a le încredința taina misiunii Sale, dându-le autoritate și puteri sporite să o asimileze și să o practice în pacea pe care le-a oferit-o (In.14,270), prin iubire (In. 15,9;.12.17), prin autoritate (Mc. 16,15-16; Mt. 28,18-20; In. 17,18; 20,21b) și prin putere (Mc. 16,17-20; In. 20,22-23).

Învățătorul oferă ucenicilor și cheia parcursului corect înspre îndeplinirea misiunii: credința (Mc. 11,24; 16,16; Mt. 17,20; 21,21; Luca. 24,25; In. 3,36; 5,24; 6,29.35; 7,38; 11,40; 12,44; 14,1), aspect esențial al vieții pentru care Însuși Iisus se roagă (Lc. 22,32; In. 17,9-10), ca aceștia să fie feriți de cel viclean (In. 17,17), iar Tatăl să-i sfințească întru adevăr (In. 17, 17).

În acest capitol am subliniat legătura permanentă dintre credincios (beneficiar al tainelor) și minunile care se revarsă continuu asupra lui, prin lucrarea sacramentală a Bisericii (minunile fiind izvorul Sfintelor Taine).

VI.1. Minunea (dovezi, criterii ale descoperirii și lucrării lui Dumnezeu)

În această subdiviziune am evidențiat că minunile au fost săvârșite cu un scop providențial și am subliniat că mesajul minunilor este confirmat de oameni; minunea devine posibilă și „se săvârșește numai în Biserică”, după pogorârea Duhului Sfânt (F.A. 2,1-3. 46b. 8. 11), fiind un dar al lui Dumnezeu pentru săvârșitor (în mod obligatoriu un trăitor în Hristos, integru trupește și sufletește - I Cor. 15, 46).

Am subliniat ideea potrivit căreia Mântuirea, la rândul ei, este o minune, ca toate celelalte, dacă ținem cont de modul omenesc subiectiv, limitat, de înțelegere și de cuprindere a ceea ce se poate petrece în lume și în om, după Învierea și Înălțarea lui Hristos la cer, precum și prin starea de reînnoire creată de venirea în lume a Duhului Sfânt (FA. 2,41).

Am concluzionat că mesajul din minuni ne spune că ele sunt un criteriu, un drum, o posibilitate de a-L înțelege pe Dumnezeu care se revelează prin acestea, deslușindu-se oamenilor, și este exprimat convingător în Biserică, în actul liturgic, prin: „Unde Dumnezeu voiește, se biruiește rânduiala firii”.

VI.2. Motivații ale minunilor în Sfintele Taine

În subcapitolul VI.2. sunt menționate motivele pentru care Dumnezeu creează starea de minune, stabilind criterii care fac posibil accesul la minune și, implicit, la supraconștient, orientate amândouă înspre reconsiderarea oamenilor până la a privi lumea prin ochii unui copil (Mt. 18,2).

Enumerăm câteva dintre motivele subliniate: înlăturarea suferințelor omenești și dovedirea divinității Sale (Mt. 11,3-6); redresarea trupului și a sufletului oamenilor, „deteriorate din cauza fragilității sau a unei puteri distructive”; împăcarea omului cu Dumnezeu și eliberarea lui din cuprinderea lui Satan, «stricarea lucrurilor diavolului» (I In. 3,8); mântuirea oamenilor (Mc. 10,52; Lc. 7,50; 8,48; In. 3,17).

Privitor la inocența copilului, Mântuitorul Iisus Hristos afirma că, reinstaurând inocența – starea în care nu judecăm (Mt. 7,1-2), nu osândim (Lc. 6,37), nu suntem obsedați de câștigul personal (Mt. 6, 19.21) – viața noastră poate aparține lumii Împărăției cerurilor (Lc. 9,48), pentru că nu s-a schimbat virusându-se radical (Mc. 10,15;

Înțelegem că minunea a început cu dezvelirea darurilor întunecate de păcat, cuprinse și controlate de diavol (Mc. 5, 1-20 ; 9,14-29; Mt. 8,28-34; Lc. 13,10-17). Pervertirea, căderea a constat în întunecarea darurilor primite de la Dumnezeu, dintru începuturi. Situația creată, privită din această perspectivă, ne dă posibilitatea să constatăm și să vorbim de o minune care se petrece în planul sufletesc întunecat și una în planul fizic, virusat de efectele păcatelor.

Din experiențele trăite de Nicodim (In. 1-21), femeia samarineancă (In. 4) sau Zaheu (Lc.19,1-11), constatăm că *minunea sufletească* îl schimbă ființial pe om. Ea este una morală, care învie mentalitatea și motivează comportamentul, aducându-le la starea inițială, dinaintea păcatului. Stau mărturie exemplele din pildele și cele din dialogurile lui Iisus din Evanghelii (Lc. 15, 11-32 ; 18,10-14; 19, 2-9 ; In. 1,39.43.47-49 ; 3,1-21; 4,7-42). Minunea sufletească este lucrătoare în toate generațiile care iau cunoștință despre faptul că: „ a răsărit lumii lumina

cunoștinței”; că avem „la cine să ne ducem”, [la Iisus, pentru că]: „Tu ai cuvintele vieții”, după cum zice Petru; putem să-L rugăm pe Iisus „luminează-mi haina sufletului meu, dătătorule de lumină”. Rezultatul credinței este că avem la îndemână pe „Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (In.1,29) care, venit în lume, a creat dependență pentru că a dorit să zidească pe cel robit, să facă viu pe cel omorât, să ridice făptura Sa din rătăcire; există mereu o șansă pentru oricine și în orice situație, deoarece Iisus spune: „N-am venit să chem pe drepti, ci pe păcătoși la mântuire” (Lc.5,32); că a dat putere ucenicilor în Biserică, spunând: „Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer, și oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer” (Mt. 18,18); a făcut „cunoscute căile vieții”; cu înfățișarea Ta mă vei umple de bucurie” (F.A. 2,38); se revelează celor vrednici: „Cine ești, Doamne ? Și Domnul a zis: Eu sunt Iisus, pe care tu îl prigonești. Greu îți este să lovești cu piciorul în țepușă” (Saul F.A. 9,5); lasă cînța la îndemâna oamenilor care au greșit „Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta” (Fiul Risipitor Lc.15,18); și o concluzie care îmbărbătează: „Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea” (I In.1,9); pentru că prin El se împlinește proorocia „O Mlădiță din tulpina lui Iesei și un Lăstar din rădăcina lui va da” (Is. 11,1u), situație în care se poate vorbi, în convingere, despre mântuire: „Sunt încredințat de aceasta, că cel ce a început în voi lucrul cel bun îl va duce la capăt până în ziua lui Hristos Iisus...” (Fil. 1,6u).

Lângă astfel de minuni se așază *Minunea fizică*. Aceasta rămâne o realitate consumată care, de foarte multe ori nu este suficientă în mântuire, și este posibil de repetat pentru toți cei care, în credință, apelează la Iisus Hristos (Mc. 1,40-41; 2,5 și loc. paralele). Ea schimbă în multe situații doar un aspect fizic, legat de un confort al manifestării în lumea aceasta a oamenilor, nu în împlinirea necesară pentru lumea nevăzutelor, Împărăția lui Dumnezeu. Stau mărturie exemple precum Leproșii și reacțiile create de o parte din asistență la minuni, farisei, cărturari (Lc.17,11-19(v.17); Mc. 2,22; Mt. 9,34; Lc. 11,15-16). Peste păreri potrivnicilor, Iisus Hristos face mărturisiri revelatoare, autoritare: „Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez” (In.5,16). Potrivnicii lui Iisus nu înțelegeau că minunea este o lucrare tainică ce are în conținutul ei o istorie de cele mai multe ori nevăzută și deci neștiută de cei din jur .

Este motivată nevoia restaurării celor două planuri ale vieții (planul sufletesc și planul fizic) care poate fi realizată doar prin minuni, acestea devenind suportul Sfintelor Taine ale Bisericii, deoarece și ele, ca și minunea, sunt rezultatul conlucrării omului cu Dumnezeu. Biserica Ortodoxă deține nenumărate experiențe legate de răspunsurile minunate oferite

credincioșilor prin rugăciunile de cerere, fie cele personale, fie ale altor credincioși, ale familiei, ale preotului etc.

În lucrarea Sfințelor Taine, ca și în cea a minunilor, finalitatea este efectul dat de compatibilitatea stării omului cu starea dumnezeiască, aceea că Dumnezeu face minuni dând răspuns rugămintelor oamenilor.

VI.3. Sfintele Taine în viața Bisericii (continuarea răscumpărării prin jertfa lui Hristos)

Subcapitolul acesta subliniază continuitatea lucrării Mântuitorului Iisus Hristos, într-o stare permanentă de jertfă pentru lume, și după înălțarea Sa la cer. Lucrare este posibilă întâi prin Taina frângerii pâinii pe care a întemeiat-o la Cina cea de Taină (Lc.17-20 și loc. paralele), a subliniat-o la cina din Emaus (Lc. 30-31) și a întărit-o pe țărmul Tiberiadei (In. 21,9-13), dar și prin celelalte Sfinte Taine pe care, prin minunile pe care le-a săvârșit, le-a încredințat ucenicilor (In. 21, 21-23).

Nu este cazul să enumerăm exemplele marilor făcători de minuni ai calendarului bisericesc, care îi vindecau pe oameni de orice boală și patimă. Pentru că, „iată, cu rugăciunea unui preot de rând, în zilele noastre, ca și în trecut, bolnavii se vindecă, durerile cedează, în vreme ce prin rugăciunea obștească în litaniiile făcute oriunde se săvârșesc minuni de către Dumnezeu, de Maica Domnului și de către toți sfinții, *Aceste minuni nu sunt nimic altceva decât răspunsul Tatălui la rugămintea copiilor Lui*. Acest fapt poate să îl confirme întreaga lume ortodoxă (Mt. 7, 11)”. Din acest punct de vedere, credem că Biserica este Împărăția lui Dumnezeu pe pamânt (Mt. 16, 18—19); ea împarte harul lui Dumnezeu și continuă jertfa cea fără de sânge în vederea mântuirii (Mt. 26, 28). În același timp, Biserica are rostul ei, mai ales pentru salvarea sufletelor rătăcite (Luca. 10, 29 ; Gal. 5, 14) și „dacă reușești să le readuci la adevăr, multe păcate se iartă” (Iacov V, 20).

Toate acestea sunt posibile datorită faptului că Hristos este Cap Bisericii (Efes. 5,23) câștigată prin Răstignire, cu sângele Său (F.A. 20, 29). Minunile, în mod deosebit, au descoperit în El pe Fiul lui Dumnezeu. El conduce Biserica cea *una, sfântă, sobornicească și apostolească*, în care Sfântul Duh îi continuă lucrarea de sfințire și mântuire a credincioșilor și păstrează învățătura curată. Aici se reconsideră oamenii (Mt. 18,17; I Tim. 1,20), aspect continuat de Sfinții Apostoli și transmis urmașilor, ca putere de a lega și dezlega păcatele (In. 20,20-23) și autoritatea de a stabili armonia dintre mădularele trupului tainic al lui Hristos (I Cor. 5,13 ; II Cor. 2,5-11).

Apostolii au fost realitatea pe care s-a zidit Biserica lui Dumnezeu (Mt. 16, 18 ; Efes. 2, 20 ; Apoc. 21, 14), care este stâlplul și temelia adevărului (I Tim. 3, 15), Mântuitorul fiind în (și cu) ea până la sfârșitul veacurilor (Mt. 28, 20). Prin această legătură și prin prezența Mântuitorului în lucrarea ei, Biserica este considerată o instituție divino-umană, fiind caracterizată prin însușiri cuprinse în Simbolul de credință Niceo-constantinopolitan: Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică (cf. Efes. 5, 5), iar viața ei se oglindește în credința vie, manifestată în fapte (Iacob 2, 17). Lucrarea credincioșilor în faptele credinței este desăvârșită de Hristos (Evr. 12, 2), care a subliniat că nu cel ce zice: „Doamne, Doamne...”, ci cel ce face voia Tatălui va intra în Împărăția cerurilor (Mt. 7, 21). În aceste date, credința este lucrătoare prin dragoste (Gal. V, 6), fiind un dar al Sfântului Duh și se manifestă ca un sentiment uman (Mt. 10,42 ; I Cor. 15,28; Evr. 6,10 ; 10,35). În Hristos, credința este o continuare a cugetării, un suport al rațiunii (Evr. I, 1), imposibil să se confunde cu aspecte superficiale (I Tim. 4,7; 6, 3—5; II Petru 2,3, 4,18—22), aliniată îndemnului „caută și vei afla” (Mt. 7, 7). În astfel de credință lucrează Harul care este începutul mântuirii (Gal. 2, 20; I Cor. 15, 10). El se găsește în Biserica lui Hristos de la Duhul Sfânt și se împărtășește fiecarui credincios odată cu primirea Sfințelor Taine, având ca efect împăcarea cu Dumnezeu (Mt. 19,17; II Cor. 5,20; Isaia 1,19—20).

Tainic lucrând, Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, ne-a confirmat că „Duhul a biruit și asupra neputințelor trupului, dar și asupra firii și a demonilor: „Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului și nimic nu vă va vătăma” (Lc. 10,19). Acestea le-a spus Fiul lui Dumnezeu copiilor lui Dumnezeu, premergătorii noii lumi, a noii umanități. Iar această putere s-a făcut și se face vizibilă, se va înfăptui atâta timp cât va exista credința și duhul lui Hristos în oameni, ceea ce înseamnă *până la sfârșitul acestei lumi*. Pentru că El (Hristos) a promis: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20). Acolo unde se află Făcătorul de minuni, sunt și minunile, precum floarea înflorește acolo unde este soarele. Unii dintre bărbații sfinți și unele dintre femeile sfinte s-au ridicat în timpul rugăciunii în aer. Unii luminau ca un foc. Alții puteau să se facă (să devină) nevăzuți chiar în fața prigonitorilor lor. Unii se mutau (teleportau) într-o singură clipă în locuri îndepărtate și, în același fel, se întorceau înapoi. Unii au putut să vadă limpede cele trecute ca și pe cele prezente. Unora li s-a dat capacitatea să vadă lumea întreagă într-o vedenie ca în palmă. Alții intrau prin ușile încuiate. În fața unora se aprindea singură candela. Unii aduceau ploaia în vremuri de secetă sau opreau inundațiile. Alții chiar și soarele l-au oprit. Toate acestea s-au făcut prin puterea Celui căruia toate Îi sunt cu putință. Mulți vor

spune că acestea sunt imposibile. În această lume ne aflăm în vârtejul (vâltoarea) imposibilului, dar acest lucru e valabil pentru noi oamenii, nu și pentru Dumnezeu .

Sfintele Taine au fost săvârșite de către Sfinții Apostoli și transmise nouă până astăzi. S-au adăugat cu timpul ceremoniile, părțile externe , dar ființa lor se găsește în harul Sfântului Duh, Mângâietorul, trimis în lume de Iisus Hristos de la Tatăl. Acesta mărturisește despre Fiul și continuă lucrările Lui (In. 16,13-14). Dacă din SFÂNTA SCRIPTURĂ minunile ne indică un traseu sacramental, în Biserică, trup tainic al lui Iisus Hristos, din ceea ce se constată că face sacramental Biserica, se poate reconstitui un traseu invers înspre ceea ce spune ea. Acesta se poate contura din conținutul rugăciunilor care se fac în cadrul cultului public și privat, recomandat de Biserică, și este concentrat în cărțile de cult în uz.

VI.3.1. Elemente ale minunilor regăsite în rânduiala Sfintelor Taine din

Molitfelnic

Am realizat o analiză a rânduielilor Sfintelor Taine regăsite în Molitfelnic, din punctul de vedere al conținutului nou testamentar, și am subliniat referirile la minunile Mântuitorului Iisus Hristos.

Molitfelnicul cuprinde cele mai numeroase rugăciuni din cultul public al Bisericii, cu precădere cele din rânduiala Sfintelor Taine și a ierurgiilor, dezlegări și molitfe, rânduieli și rugăciuni la felurite neputințe și boli, la felurite trebuințe, tunderea în monahism, rânduieli și rugăciuni la sfințirea obiectelor de cult, precum și la posturi și praznice împărătești, care sunt în uz.

Analizăm rânduiala Sfintelor Taine, din punctul de vedere al conținutului nou testamentar la care face referire, sau pe care-l folosește, urmărind prezența, în acest sens, a minunilor Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

VI.3.1.1. Botezul

Taina Botezului cuprinde menționări ale minunilor Mântuitorului, în mod special ale celor care au avut ca subiect eliberările oamenilor din cuprinderea demonilor. Majoritatea referirilor au loc în prima parte a Tainei, în care sunt cuprinse exorcismele și lepădările. Etapa aceasta din rânduială a fost subiectul studiului nostru.

Din conținutul rugăciunilor din prima parte a Sfintei Taine a Botezului, se poate observa că la exorcizare (αφορχισμοι), preotul roagă pe Dumnezeu să izgonească de la catehumen toată puterea și influența rea a diavolului, contactată prin căderea protopărinților (Efes.2,2). Este ușor de constatat că această practică este luată de la Mântuitorul Iisus Hristos,

Care elibera pe cei îndrăciți de cuprinderea diavolului (Mt. 17,18) și în baza încredințării acestei practici ucenicilor (Mt. 16,17-18u; Mt. 10,8). În acest sens, s-au alcătuit, în Biserică, rugăciuni pentru izgonirea duhurilor necurate, care alcătuiesc partea de început a rânduiei Botezului. Rugăciunile acestor exorcisme conțin expresii, adresate diavolului, cu referire la minuni, cum ar fi „te jur cu numele Aceluia care a umblat ca pe uscat pe valurile mării” (Mc. 45-52; Mt. 14,22-33; In. 6,16-21); Celui care „A certat viforul vânturilor” (Mc. 4,35-41; Mt.8,23-27; Lc. 8,22-25); cu „Cel ce a zis duhului celui mut și surd: Ieși din om și de acum să nu mai intri într-însul” (Mt. 9, 32-34); a Celui care a poruncit diavolului „cunoaște-ți puterea ta cea deșartă, care nici peste porci n-a avut stăpânire” (Mc. 5,1-20 și loc. paralele);

Constatăm că în exorcisme sunt implicate următoarele minuni: mersul pe apă al lui Iisus și al lui Petru (Mc. 45-52; Mt. 14,22-33; In. 6,16-21), potolirea furtunii și a vânturilor pe mare (Mc. 4,35-41; Mt.8,23-27; Lc. 8,22-25) și eliberarea demonizațiilor din Gadara (Mc. 5,1-20 și loc. paralele). Acestei evocări se adaugă și Taina euharistică: „Juru-te cu patima cea mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos și cu cinstitul Lui Trup și Sânge și cu venirea Lui cea înfricoșătoare” (Mc. 14,22-25 și loc. paralele; Mt. 25,31) și se poate observa că aceasta se face amintindu-se de Judecata pe care o va face Iisus Hristos Mântuitorul.

Exorcimelor le urmează Lepădările de cel rău care, la fel, sunt un exercițiu luat din practica lui Hristos, care întreabă sau solicită credință în ceea ce face când este vorba de lucrarea celui rău (vezi cazul vindecării epilepticului, unde tatăl vorbește în numele copilului - Marcu 9,14-29).

La rânduiala Botezului în sine, ca Apostol, se citește sublinierea făcută de Sfântul Apostol Pavel Botezului (Rom. 6,3-11), iar Evanghelia care se citește este cea în care Iisus Hristos Cel Înviat subliniază ucenicilor, prin poruncă, să continue (Mt. 28,16-20) ceea ce El Însuși a făcut, legat de nașterea de sus, nașterea din apă și din Duh, despre care-i vorbea lui Nicodim (In. 3,2-23).

VI.3.2.1.2. Mirungerea

Subcapitolul Mirungerea cercetează miruirea și elementele prin care aceasta este marcată de Iisus Hristos în minuni.

Mirungerea presupune pecetluirea celui ce se botează cu darul Sfântului Duh, inocularea noului creștin cu rodul darurilor Duhului care sunt enumerate de Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Galateni (5,22-26; 6,1-2). Mulțimea mirodeniilor din care este plămădit, dovedește că Sfântul și Marele Mir întruchipează feluritele daruri și puteri ale Sfântului Duh, care pot pune în mișcare virtuțile creștine, închipuindu-L pe Hristos pe care

Solomon îl numește „Mir vărsat” (Cânt.Cânt. 1,2). Miruirea este marcată de Iisus Hristos în minunile în care folosește ungera cu salivă și țărână, purtătoarea energiilor Sale dumnezeiești: vindecarea orbului din naștere (In. 9,6), sau vindecarea mutului bâlbâit (Mc. 7,31-37).

VI.3.2.1.3. Sfânta Euharistie

Subcapitolul Sfânta Euharistie surprinde modul în care pâinea și vinul, oferite de Iisus Hristos la Cina cea de Taină (Trupul și Sângele Lui care aparțin Legii celei Noii), devin Sfânta Liturghie: „aceasta să o faceți întru pomenirea Mea” (Lc. 22,19). Se realizează un paralelism între Cina din Emaus (Lc. 24,30-31), prânzul de pe țărmul Mării Tiberiadei (In. 21,5.12-13) și Cina cea de Taină (Lc. 22,17-20). Se precizează că acestea au devenit practică frecventă în menționările activităților Apostolilor care împlineau misiunea (F.A. 2,42; I Cor. 10,16). Finalul subcapitolului menționează că Sfânta Liturghie își are rădăcina în Cinele și Prânzul date de Hristos și este continuarea Frângerii pâinii din practica Apostolilor.

VI.3.2.1.4. Mărturisirea

Mărturisirea presupune sinceritatea, credința și convingerea celui care se spovedește. Cuprinderea spovedaniei este definită, în cadrul subcapitolului, prin practica lui Iisus de a purta dialoguri cu oamenii, surprinzând încrederea lor în energiile dumnezeiești, ce constituie precondiții a producerii minunilor. Pornind de la inventarierea dialogurilor pe care Iisus Hristos le-a avut cu cei cărora le-a oferit eliberarea de suferințe, s-a menționat că acestea sunt temelia spovedaniei zilelor noastre, formele incipiente ale mărturisirii, ce stau la baza practicii Sfintei Spovedanii, exemplul menționat fiind minunea vindecării epilepticului (Mc. 9,14-29).

Îi menționăm pe cei pe care a dorit să-i dea exemplu în modul în care, sincer, s-au mărturisit față de Sine: Natanail (In. 1,4-7-51), Nicodim (In. 3,2-22), Femeia samarineancă și a locuitorilor din Sihar, Samaria (In. 4,7-42), Femeia cananeancă (Mc. 7,24-30 și loc. paralele), sutașul (Mt. 8,5-13; Lc. 7,1-10), dregătorul domnesc (In. 4,46-54), Iair (Marcu. 5,21-24.35-43 și loc. paralele), Leprosul din Capernaum (Marcu. 1,40-45 și loc. paralele), Maria și Marta, surorile lui Lazăr (In. 11), femeia păcătoasă care i-a spălat cu lacrimi picioarele și L-a uns pe cap cu mir (Lc. 7,40-50), Paralicul de la Vitezda (In. 5,1-18), Petru (In. 21,15-23), în numele la ceea ce Iisus a lăsat să se înțeleagă și acum se mărturisește: „Că Tu ai zis, Doamne: cu vrere nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu; și de

șaptezeci de ori câte șapte, să iertăm păcatele” (Mt. 9,12; 18,21-22 și loc. paralele); sau: „Că tu ai zis, Stăpâne: oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer; și oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer. Că Tu singur ești fără de păcat...” (In. 8,46; 20,22-23).

VI.3.2.1.5. Cununia

Se definește Sfânta Taină a Cununii ca fiind un reflex al voinței iubirii lui Dumnezeu, regăsit în familiile întemeiate de dreptii și patriarhii vechitamentari la care rânduiala Tainei face referire: Avraam și Sarra (Fac. 11,26-25,10), Isaac și Rebeca (Fac. 22,8.13; 30,18;35,23), Iacov (Fac. 13,15;17,7u) și toți patriarhii”; Iosif și Asineta (Fac. 30,24; 35,25;37,3;33,2.7), Moise și Semfora (Ieșire 2,10), Ioachim și Ana, Zaharia și Elisabeta” (Luca. 1,5-80); „pe lângă cei ocrotiți de Dumnezeu, drepti și prooroci: Noe în corabie (Fac. 5-6), Iona în pântecele chitului (Ioan 1-4), sfinții trei tineri, trimițându-le lor rouă din cer (Daniel 3,22-27); cei de care și-a adus aminte Dumnezeu: Enoh (Fa.5,22.24;6,9), Sem (Fac. 5,32; 6,10) și Ilie (Iv Regi 2,11), „sfinții patruzeci de mucenici, trimițându-le lor cununi din cer”, Sfânta Taină a Cununii este reflexul a ceea ce s-a întâmplat la Nunta din Cana Galileii (In. 2,1-11), pericopă care se citește la Sfânta Taină.

Se precizează că toată legătura rugăciunilor Tainei se realizează în jurul minunii de la nunta din Cana Galileii, care se face contemporană mirilor, prin citirea acesteia ca Evanghelie în cadrul rânduiei săvârșirii Sfintei Taine. Se subliniază că binecuvântarea de acolo și calitatea relațiilor dintre Dumnezeu și oameni și a relaționării acestora din urmă sunt valorile care stau la baza Tainei Cununii și a noii familii creștine.

Se amintesc, în cadrul Rugăciunilor, cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „căci pentru aceasta a lăsat omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup, și pe care Dumnezeu i-a unit omul să nu-i despartă” (Marcu. 10,9; Mt. 19,6), sau referiri la ceea ce s-a întâmplat în Cana Galileii: „Ca să fie binecuvântată nunta aceasta ca și aceea din Cana Galileii”; „Care, pentru negrăitul Tău dar și multa bunătate, ai venit în Cana Galileii și nunta de acolo ai binecuvântat-o, ca să arăți că din voia Ta se face însoțirea cea după Lege și nașterea de prunci dintr-înșă” .

Apostolul care se citește (Efes. 5,20-33) subliniază datoriile soților, iar Evanghelia nu face decât să certifice statutul și binecuvântarea familiei ca act dumnezeiesc (In. 2, 1-11).

Finalul este legat de familia împăraților, întocmai cu Apostolii, și sfinții Constantin și Elena, precum și de Mucenicul Procopie care a apărat-o.

VI.3.2.1.6. Maslul

Acest subcapitol implică cele mai multe referiri la minuni, având în vedere faptul că are ca motivație suferința, subiectul majorității faptelor minunate săvârșite de Iisus Hristos. Toate cele șapte apostole, Evangheliile, ca și rugăciunile de după acestea, sunt așezate pe exemple de oameni pe care Iisus i-a vindecat de orice suferință. Atât persoanele care au însoțit bolnavul, cât și beneficiarul minunii (care s-a împlinit cu aceasta), sunt prezente prin lectură și prin amintirea lor în rânduiala Tainei pentru cei bolnavi. S-a menționat că minunile vindecărilor de orice fel stau la baza Tainei Sfântului Maslu (Iac. 5,10-13.14.15-16).

Sfânta Taină a Sfântului Maslu este cea mai extinsă și suficient de bogată în referiri la cuvinte rostite de Iisus și fapte minunate, din care reiese mesianitatea Lui. Ea cuprinde șapte pericope apostolice și șapte fragmente evanghelice la finalul cărora se află câte o rugăciune pentru cei bolnavi pomeniți la taină.

În prima etapă, Apostolul care se citește atrage atenția asupra a ceea ce trebuie să faci un credincios în diferite momente ale vieții în funcție de starea pe care o are. În modul în care o exprimă Sfântul Apostol Pavel, sfatul vine dintr-o practică curentă: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și Domnul îl va ridica și, de va fi făcut păcate, se vor ierta lui” (Iac. 5,10-13.14.15-16); Evanghelia susține, prin pilda samarineanului milostiv (Lc. 10,25-37), împlinirea lucrului Dumnezeuiesc, facerea de bine: „Însuți, Stăpâne, dă-ne har spre slujba ta aceasta, precum ai dat lui Moise slugii Tale și lui Samuel iubitului Tău și lui Ioan alesului Tău și tuturor celor ce au bineplăcut Ție în fiecare neam și neam. Așa fă-ne și pe noi să fim slujitori ai legii Tale celei noi a Fiului Tău, prin untdelemnul acesta pe care sfințește-l cu scump Sângele Său...” (Mc. 14,22-25 și loc. paralele).

Materia Sfintei Taine este, de asemenea, precizată și motivată: „Ca și cei ce se vor unge cu untdelemnul acesta al înnoirii, să fie de temut pentru cei potrivnici și să strălucească în strălucirile sfinților Tăi, neavând întinăciune ori prihană” (Surdul bâlbâit Mc. 7,31-37 și orbul din naștere In. 9,6.11).

A doua etapă din tipicul tainei precizează datoria credincioșilor pentru a împlini binele, susținând, de fapt, ideea împlinirii binelui: „Datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși și să nu căutăm plăcerea noastră” (Rom. 15,1.2-7), Evanghelia cu Zaheu (Lc. 19,1-10) dând soluție bunei intenții pusă în aplicare și finalitatea acesteia: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia” fiind expresia capacității Mântuitorului de a face minuni și în spațiul sufletesc al oamenilor; în rugăciunea care urmează Evangheliei în partea

„Tu ești cel ce ai zis” sunt enumerate cinci referiri la condiții care creează compatibilități cu Iisus, două referiri la parabole (oaia cea răătăcită Mt. 18,12-14 și dragma cea pierdută Lc. 15,8-10).

A treia etapă pune în valoare responsabilitatea fiecărui om față de misiunea pe care o are de împlinit în societatea în care trăiește, în numele celei mai profunde formule a iubirii consemnată în Apostolul din I Cor. (12,27-31; 13,1-8), imnul iubirii, care se citește făcând introducere momentului responsabilității ucenicilor pentru misiunea încredințată lor de Iisus. Evanghelia prezintă încredințarea planului și a puterii de lucru ucenicilor, de către Iisus (Mt. 10,1.5-8): „Pe cei bolnavi tămăduiți-i; pe cei morți înviați-i; pe cei leproși curățiți-i; pe demoni scoateți-i afară; în dar ați primit, în dar să dați” (v. 8).

Rugăciunea face uz de practica atingerii de (sau a lui) Hristos, din misiunea Sa: „atinge-Te de trup, potolește-i fierbințeala...” , cu referire directă la vindecarea soacrei lui Petru (Mc. 1, 29-31 și loc. paralele).

Urmează un moment prin care credinciosul, prin pericopă, este conștientizat de faptul că este „templu al Dumnezeului celui viu” (II Cor. 6,16-18), statut care creează aspectul filial în care consideră Dumnezeu (II Cor. 7,1) că se află omul. Acest aspect familial este susținut de Evanghelia vindecării soacrei lui Petru (vezi tratarea acesteia în V.6.4), minune care este dorită să se repete pentru cei bolnavi. Acesta este și motivul pentru care rugăciunea a patra face apel la generozitatea lui Iisus, invocând: „Cel ce tămăduiești toată neputința, tămăduiește și pe robul tău...” (Mc. 6,56; Mt. 4,23).

Ceea ce urmează este o subliniere a generozității lui Iisus, dar și un avertisment, atât prin Apostol (II Cor. 1,8-11), care sfătuiește să nu se pună încrederea în oameni ci în Dumnezeu, „Cel ce înviază pe cei morți”, cât și prin Evanghelia cu cele zece fecioare (Mt. 25,1-13). Soluția stă în priveghere, aspect practicat de Iisus (Mc. 1, 35; Lc. 5,16).

Rugăciunea Îl definește pe Iisus ca fiind „doctorul celor bolnavi” (Mc. 1,32.34), având capacitatea de „slobozire de păcate” (Mc. 2,5 și loc. paralele), „tămăduire sufletească (Mc. 9,23-24), Cel ce Te-ai atins de soacra lui Petru și au lăsat-o pe dânsa frigurile și s-a sculat și a slujit Ție” (Mc. 1, 29-31 și loc. paralele), subliniind faptul că „Tu singur ești fără de păcat” și că face judecată: „Că de vei intra la judecată cu robii Tăi, nimeni nu va fi aflat curat de întinăciune”.

Înșiruirea textelor și a rugăciunilor duce spre dobândirea bucuriilor din rodul duhului subliniat de Apostolul din Gal. (5, 22-26; 6,1-2), care este inventariată de Sfântul Apostol Pavel: „Iar roada Duhului este iubire, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătate, facere de bine, credincioșie, blândețe, înfrânare, curăție; împotriva unora ca acestea nu este lege. Iar cei

ce sunt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftetele. Dacă trăim cu duhul, cu duhul să și umblăm. Să nu fim iubitori de slavă deșartă, întărâtându-ne unii pe alții, unii pe alții pismuindu-ne”, și regăsită în sufletul femeii cananeence, descris de Evanghelia vindecării fiicei acesteia ca răspuns dat de Iisus acestei frumuseți, concretizată în cuvintele cananeencei (Mt. 15,21-28).

Rugăciunea a șasea , care urmează, este în ton de mulțumire. În ea se amintește de grija lui Dumnezeu pentru oameni, vindecându-i cu rana Sa; de atitudinea Sa, ca „Păstorul cel bun (In. 10,1-17) care caută oaia cea răăcită (Mt. 18,12-14; Lc. 15,1-7); este făcută referire la vindecarea femeii cu scurgere de sânge (Marcu.5,25-34 și loc. paralele), la vindecarea fiicei cananeencei (Mc. 7,24-30), iertarea celor doi datornici (Lc. 7,41-43) și a femeii păcătoase (In. 8,3-11), vindecarea slăbănogului și iertarea păcatelor lui (Marcu. 2,1-12 și loc. paralele), îndreptarea vameșului (Luca 18,9-14), primirea tâlharului de pe cruce (Lc. 23,43), anulând păcatele lumii: „Cel ce ai ridicat păcatele lumii și pe cruce le-ai pironit” (In. 20,30).

Ultima parte a slujbei Tainei Sfântului Maslu este cu totul optimistă atât prin Apostolul din I Tes. 5,14-23 , cu îndemnul: „Rugați-vă neîncetat”, cât și prin Evanghelia (Mt. 9,9-13) chemării lui Matei: „Vino după Mine” (v.9). Peste aceste aspecte ale mărinimiei dumnezeiești a lui Iisus Hristos străbate în conștiințe nădejdea din cuvintele: „Nu cei sănătoși au nevoie de doctor ci cei bolnavi”(v.12).

Rugăciunea finală nu face decât să aducă în atenția credinciosului exemple pe care Scriptura le poartă în legătură cu efectele benefice ale pocăinței.

Constatăm cum, în spațiul sacramental al Bisericii, Sfintele Taine au un rol esențial în evoluția duhovnicească a credincioșilor creștini. Această evoluție este, în același timp, determinant legată de lucrul tainic dumnezeiesc, independent de capacitatea omului de a înțelege (Marcu.4,26-29). În rosturile pe care acestea le împlinesc în sporirea și accentuarea relației cu starea dumnezeiască, constatăm cum fiecare dintre taine are un rol bine determinat în evoluția spirituală a credincioșilor. Unele sunt vital necesare mântuirii (Botezul, Mirungerea, Euharistia, Pocăința). Altele sunt complementare (Cununia, Maslul), în timp ce Preoția, care prin faptul că le săvârșește pe toate, și le asumă.

Din modul în care tainele sunt alcătuite și administrate reiese, din aspectul lor intern, că Hristos este izvorul lor. El, ca stăpân al firii, dovedit prin puterea pe care a manifestat-o prin minuni, a dezlegat întreaga fire, deoarece trupul Său, deși zămislit peste înțelegerea noastră, a fost firesc și s-a dezvoltat în natură cu toate afectele. În practica Bisericii, ceremoniile sunt doar acte externe, care îmbracă harul Sfântului Duh, așa cum Dumnezeu a îmbrăcat firea noastră pentru a o răscumpăra. Hristos nu numai că a împăcat lumea cu

Dumnezeu, dar s-a jertfit pentru ea, fiind începutul mântuirii oamenilor (Rom. 6, 5). Acolo unde aceste realități n-au mai putut fi înțelese, umbrite de o teorie a satisfacției și de mentalitatea din Biserica medievală, tainele au fost abandonate, schimbându-li-se sensul și reducându-le la simboluri.

Constatăm, în cercetare, că aceeași atitudine s-a adoptat și în înțelegerea Scripturilor și mai ales în abordarea minunilor Lui Iisus Hristos, care acționa în ele ca om și nu ca un Mântuitor care regenera lumea, întreaga creație.

VI.3.2. Minunile din Sfânta Evanghelie, extindere harică în trupul tainic al lui Hristos, Biserica

Chiar dacă în capitolul taxonomii minunile au fost abordate din punctul de vedere al cuprinderii lor ca aspect vital de manifestare a credinței oamenilor și ca realitate la care aceștia se raportează ca la o sursă de energie dumnezeiască, lucrătoare permanent în lume, în subdiviziunea VI.3.2 am punctat faptul că Iisus Hristos este perceput, gândit și abordat ca o prezență permanentă în viața credincioșilor, pe care o înnoiește (Rom. 6,4.8.9.23), El fiind același, iar aceștia simțindu-se parte din „trupul” Lui (I Cor. 12,27). Am subliniat cum minunile însoțesc, alimentează, întăresc și maturizează credința în lucrarea credincioșilor, ducând spre împlinire și desăvârșire, prin vindecări de patimi și boli, pe întreg parcursul anului bisericesc liturgic.

VII. Concluzii

Finalul cercetării este destinat formulării unor concluzii care vizează atât fundamentarea teoretică a lucrării cât și demersul experimental întreprins. Concluziile formulate sunt grupate în jurul a trei aspecte, de mare interes unui final de cercetare teologică: eficiența demersului de cercetare realizat, dificultăți, obstacole și limite întâlnite, sugestii privind posibile modalități de acțiuni viitoare.

Prin cercetarea de față ne-am propus să prezentăm Minunile săvârșite de Iisus Hristos din perspectivă exegetică și sacramentală, pentru a sublinia faptul că, pe lângă susținerea adevărurilor de credință, pe lângă sublinierea autorității dumnezeiești a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, minunile au fost baza manifestărilor prin care se dădea tonul în înnoirea vieții oamenilor din punctul de vedere sufletesc și trupesc, pentru a putea intra în Împărăția cerurilor.

Contextul în care au fost exprimate minunile, compararea textelor, unde a fost cazul, dar în mod determinant analiza exegetică și teologică a acestora ne-a condus la concluzia că

minunile Mântuitorului nostru Iisus Hristos sunt formula tainică de manifestare primară a aspectului sacramental manifestat de Mesia, baza și izvorul din care se alimentează, ca sursă de energie, Sfintele Taine ale Bisericii, din începuturile ei, de la Cincizecime, și până în contemporaneitate, continuând până la sfârșitul veacurilor, Hristos fiind același din veac în veac (Evr. 13,8) și prezent în lucrarea trupului Său tainic până în veci (Matei. 28,20).

Acesta a fost țelul pe care l-a avut în vedere cercetarea întreprinsă și socotim că am atins acest obiectiv, în forme suficient de convingătoare, fără să avem pretenția abordării exhaustive, dimpotrivă, avem mai degrabă sentimentul unui pionierat în acest domeniu de cercetare.

În plus, având în vedere modul în care minunile au fost abordate în cercetarea ultimelor cinci decenii, mai ales de către teologii neoprotestanți, care au abordat textele scripturistice, și în mod deosebit fragmentele care prezentau minunile săvârșite de Iisus Hristos, cu un spirit critic exagerat, căutând în acestea altceva decât mesajul imprimat în ele, cercetarea a devenit tentantă și provocatoare atât din punctual de vedere intelectual cât și duhovnicesc. Nu se poate ca actele minunate să rămână doar la nivelul la care au reușit să le transmită evangheliștii, iar înțelegerea lor să stea în umbra capacității lor lingvistice de a fi analizate și înțelese. Iisus nu a fost un om, ca atare nu-l putem analiza activitatea fără creditul credinței că a venit să comunice un mesaj al cărui rezultat îl are fiecare dintre oameni, funcție de cum îl experimentează în propria viață. De lucrarea și de mesajul lui Iisus Hristos nu ne putem apropia decât cu măsura pe care el ne-o oferă, cea a inocenței, a iubirii și a dorinței comuniunii în eshaton (In. 14,3). De acolo El a venit ca să ne prezinte Împărăția cerurilor (Mc. 4,26) ca pe o realitate (Mt. 13,24.31.33.44.45.47; 18,23; 20,1; 22,2; 25,1.) a unor frumuseți sufletești pe care le știe și le recomandă oamenilor ca, atingându-le în lumea aceasta, să le poată trăi, în iubire, în momentul în care își vor dezbrăca sufletul de trup (Mt. 25,40). Întruparea lui Iisus Hristos în acest adevăr se motivează să facă experiența drumului de înnoire în umanitatea Sa, pentru oameni, ca să demonstreze că accesul la Împărăția cerului este posibil prin arderea în jertfă a neputințelor care întrețin păcatul (Mt. 5,44), pironind pe cruce păcatele. Așa face, Însuși, posibilă calea, și o recomandă celor care și-o doresc: „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie” (Mc. 1,15). Pocăința era de fapt modul de eliberare de efectele păcatelor care nu lăsau perspectiva veșniciei sufletului, limitând viața la ceea ce se petrece în spațiul ei fizic. Din acest punct de vedere, Ioan Botezătorul este mai concret când explică, celor interesați, ceea ce au de făcut: „fapte vrednice de pocăință” (Mt. 3,8), „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are, și cel ce are bucate să facă asemenea”;

vameșilor: „Nu faceți nimic mai mult peste ce vă este rânduit”; ostașilor: „să fiți mulțumiți cu solda voastră” (Lc. 3,11.13.14b).

Practic, aceste schimbări erau necesare pentru a se putea înțelege ce va face mai târziu Iisus când, din minunile de la nivelul intelectual, mai puțin sesizabile, a trecut la minunile fizice incredibile celor care le asistau. Minunările și descoperirea în astfel de acte a lucrului dumnezeiesc, au fost, sunt și vor fi momentele de schimbare a oamenilor.

Credem că se impunea o cercetare cu tema *Minunile săvârșite de Iisus Hristos - O perspectivă exegetică și sacramentală* – pentru a veni în întâmpinarea nevoii omului contemporan de a interioriza și accepta minunea, de a o înțelege și decodifica, de a o putea accesa ca lucrare ce se manifestă permanent în viață. Pentru a eficientiza activitatea de cercetare și, de asemenea, produsul cercetării noastre, abordările au vizat și rolul pe care îl joacă emoția în procesul construirii cunoașterii teologice, inducând cititorului ideea că faptele minunate ale Mântuitorului, care concentrează toată misiunea Sa (de recuperare și salvare a omenirii, de mântuire) au fost posibile datorită iubirii, afectivității, emoției și tot datorită acestor sentimente este posibilă implicarea omului în a face fapte minunate, aducătoare de bucurii duhovnicești și în a trăi fapte minunate prin credință.

Mult timp, minunile Mântuitorului au fost suportul credinței tuturor creștinilor. Evangheliile sunt pline de istorisirea acestora, deși scopul lor nu este acela de a menționa toate minunile. Înțelegem însă din Evangheliile că minunile erau prezente în tot ceea ce făcea Iisus Hristos. Sunt situații când evangheliștii punctează doar într-o formă restrânsă că, în unele situații, El i-a vindecat pe toți cei care erau aduși într-un anumit loc, în scopul vindecării.

Pe de altă parte, criticii au constatat că nu există niciun fel de legătură, nici măcar asemănare, între ceea ce se numeau miracolele păgâne sau cele ale evreilor și minunile săvârșite de Iisus Hristos. Ce se poate spune este faptul că, printr-o comparație, se poate constata că minunile din Evangheliile au asemănătoare doar câteva forme și motive narative. Cele din Noul Testament, însă, atrag atenția asupra unor particularități ca:

- a) lipsesc din manifestările minunate ale lui Iisus atitudini împotriva vieții și a oamenilor; lipsesc din actele minunate ale Mântuitorului magicul, conjurația sau blestemul oamenilor, în schimb se pot observa gesturi ca: „*a ridicat-o luându-o de mână*” (Mc. 1, 31), sau: „*făcându-I-se milă, Și-a întins mâna și S’a atins de el*” (Mc. 1, 41);
- b) nu a făcut minuni pentru ca să pedepsească: „*Nu știți ai Cărui Duh sunteți? Că Fiul Omului n’a venit să piardă sufletele oamenilor, ci să le mântuiască*” (Lc. 9, 55). Este

vorba de răspunsul pe care-L dă Iisus Apostolilor ce solicitau să-i nimicească prin foc din cer pe samarinenii care nu L-au primit;

- c) nu a făcut minuni nici în situațiile în care Se afla în dificultate, cum ar fi: momentul ispitirii (Mt. 4, 1-11), momentul din Nazaret, când a fost dus pe sprânceana muntelui, „*ca să-L arunce jos*” (Lc. 4, 28-30) pentru a-L pierde, în momentul în care a fost prins în grădina Ghețimani (Mt. 26,53) sau în momentul când, batjocorit fiind, I se cerea să se mântuiască pe Sine și să Se coboare de pe cruce (Mc. 15, 30);
- d) Iisus Hristos respinge demonstrațiile care ar fi putut să arate mesajul, misiunea, starea Lui dumnezeiască în forme superficiale, mai ales în fața celor care solicitau acest lucru în virtutea faptului că ar fi putut crede, în urma constatării unui semn, a unor stări care să creeze certitudini imaturității lor tributară semnelor, cum făceau de obicei fariseii: „*Și au ieșit fariseii și au început să se ia cu El la întrebări cerându-I semn din cer, ispitindu-L*”, la care a răspuns: „*Adevăr vă grăiesc că acestui neam nu i se va da semn!*” (Mc. 8, 11-12);
- e) le interzicea celor vindecați să-I facă publică intervenția din viața lor: „*Și El le-a poruncit cu stăruință ca nimeni să nu afle despre aceasta*” (Mt. 8, 30; Mc. 5, 43; 7, 36; Lc. 8, 56);
- f) respecta Legea veche, trimițându-i pe leproșii vindecați să se arate preoților și să respecte ceea ce Moise le-a poruncit în legătură cu această maladie și cerându-le revenirea în comunitatea de oameni sănătoși: „*Mergi de te arată preotului*”, când este vorba de leproșul din Galileea (Mc. 1, 44); la fel, leproșului pe care îl vindecă, după ce-i spune lui Petru: „*Nu te teme; de acum înainte vei pescui oameni*”, îi zice: „*Ci du-te, arată-te preotului, iar pentru curățenia ta să aduci jertfă așa cum a rânduit Moise, ca să le fie lor mărturie*” (Lc. 5, 14). Această atitudine poate să sublinieze că El nu doar împlinea Legea, ci Își arăta disponibilitatea spre a Se face înțeleș preoților;
- g) a căutat oamenii; dorea ca aceștia să-L cunoască, pentru a-I cunoaște minunile. Este evident acest aspect al activității Mântuitorului, mai ales din călătoriile pe care le făcea prin Galileea, Samaria sau Ierusalim, pe unde propovăduia și vindeca; este cazul celor zece leproși vindecați într-o astfel de călătorie; este evident faptul că mulțumirea, ca recunoștință, vine de la un samarinean; prin faptul că precizarea finală este: „*Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit*” (Lc. 17, 11-19) se subliniază nu numai nevoia de întâlnire cu oamenii, ci și universalitatea mântuirii, direcționarea activității Sale spre cei care nu aparțin poporului ales;

- h) manifestările nu sunt îndreptate spre sublinierea minunilor, ci spre evidențierea tuturor problemelor omului și spre toate nevoile lui fizice și sufletești; reiese acest adevăr din întâlnirea cu gadarenii (Mt. 8, 28-26; Mc. 5, 1-17; Lc. 8, 26-37). Posesiunea demonică este subliniată în această pericopă din mai multe perspective: demonizații într-un fel, dar și preferința gadarenilor pentru animalele care erau considerate necurate, atitudine care îi orbește. Aceștia nu văd minunea, nu prețuiesc omul, nu-I prețuiesc pe oamenii recuperați din lumea nefirească, unde erau siliți de demoni să stea. Prezența Vindecătorului devine inefficientă și stânjenitoare, de aceea „*toată mulțimea... L-a rugat să plece de la ei*”(Mt. 8,34);
- i) în multe locuri, Iisus Hristos subordonează vindecarea bolii iertării păcatelor bolnavului (Mc. 2,5b). Vindecarea devine piatră de hotar nou în viața celui care o primește, se bucură de ea. Avem atâtea exemple de oameni vindecați a căror viață s-a schimbat în mod spectaculos după acel moment: omul mut care vorbește (Mt. 9, 32), orbii care văd (Mt. 20, 34) demonizații din Gadara care, după vindecare, Îl roagă să-i ia cu El (Mc. 5, 18), orbul din Ierihon care „îndată a văzut și urma lui Iisus pe cale” (Mc. 10, 52; Lc. 18, 43);
- j) leagă vindecările de credință. În fața unui lucru evident, concret, prompt cum este minunea, orice comentariu este de prisos. Toți cei de față Îl văd pe Dumnezeu în manifestarea puterii și a autorității, în lucrările Sale. Reacția celor care se îndoiau a fost acuzația: „*Nu-i scoate pe demoni decât cu Beelzebul*” (Mt. 12, 24; Mc. 3, 22; Lc. 11, 15);
- k) minunile Mântuitorului fac referiri eshatologice. Această perspectivă a minunilor (Lc. 7, 14) reiese din însuși răspunsul dat de Iisus Hristos acuzației că S-ar folosi de puterea lui Beelzebul în alungarea demonilor: „*Dar dacă Eu îi scot pe demoni cu degetul lui Dumnezeu, iată că Împărăția lui Dumnezeu a ajuns la voi*” (Lc. 11, 20). Tot traseul misiunii revelatoare a Mântuitorului a fost parcurs înspre această realitate: Împărăția lui Dumnezeu, ai cărei zori i-a deschis odată cu Întruparea Sa, a arătat-o prin Cuvântul care a creionat-o ca imagine și a făcut-o înțeleasă pentru unii, certificând-o cu puterea Cuvântului, prin recuperările oamenilor atinși de efectul păcatelor, vindecându-i și arătându-și autoritatea asupra vieții prin învierile săvârșite și a făcut-o accesibilă tuturor odată cu preamărirea Sa prin moarte și Înviere. Prin minuni, El proclama mereu această Împărăție reală și posibilă, ca pe o izbăvire universală;
- l) prin motivația lor, care este mila și iubirea față de oameni, faptele minunate evidențiază și unicitatea Mântuitorului Iisus Hristos ca și autoritatea Sa dumnezeiască,

pentru că „pe toate le-a făcut bine” (Mc. 7, 37) și pentru că, prin El, „Dumnezeu a cercetat pe poporul Său”;

- m) la întrebarea: „Sunt minunile lui Iisus deosebite de legendele și tradițiile lumii mediterane?” răspunsul este dat de J. M. Hull: „Iisus nu S-a considerat un magician. Savanții au căzut de acord că guvernarea minunilor lui Iisus a fost în multe sensuri diferită”;
- n) minunile Mântuitorului nu apar decât incidental în propovăduirea creștină timpurie; lecțiile pe care ele le dau avansează doar idei creștinești;
- o) nu există nicăieri în Evanghelii referiri la incantații îndelungi, la liste de nume ezoterice și nici la folosirea amuletelor; nu există nicio sugestie că cineva poate să-L forțeze pe Iisus să facă o minune împotriva voinței Lui.

Lângă aceste punctări, cercetarea are și următoarele elemente de originalitate, prin care a demonstrat că:

- momentul din Evanghelia după Luca 4,24-30 este o realitate premonitorie a istoriei misiunii lui Iisus, pînă la momentul răstignirii;
- la Nunta din Cana Galileii au fost prezenți toți ucenicii, nominalizarea lui Andrei și a celui care-l însoțea (cu mare probabilitate Ioan evanghelistul), a lui Petru, Filip și Natanael, din Ioan 1,29-51, fiind o informare a modului în care au fost aleși ucenicii de către Iisus ;
- leprosul din Capernaum (Mc. 1,40-45; Mt. 8,2-4; Lc.12-16), după vindecare, nu a fost alungat de Iisus (Mc. 1,43), ci trimis să se arate preoților (Mc. 1,44);
- paralizatul de la Vitezda (In. 5,1-18) nu a fost un denunțator al lui Iisus Hristos ci unul care l-a vestit semenilor ca fiind binefăcătorul lui, asemenea leprosului (Mc. 1,45), femeii samarince (In. 4,29) sau demonizatului din Gadar (Mc. 5,20);
- în scuipatul și țărâna devenite tină, pe care Iisus a folosit-o la vindecarea orbului din naștere, ungând ochii acestuia (In. 9,6), ca și în cazul vindecării unui surd gângav prin atingere și prin scuipat (Mc. 7,33), este preînchipuirea mirului și gestică, o manifestare primară a Sfintei Taine a mirungerii;
- uscarea smochinului (Mc. 11, 21; Mt. 21,19c) nu se întâmplă în urma unui blestem al lui Iisus Hristos, ci este o reacție a smochinului la constatarea lui Iisus a nerodirii acestuia și a opririi de a continua să trăiască așa, sfidând rosturile vieții;
- în învierile din morți (Învierea fiicei lui Iair (Mc. 5,21-24.35-43; Mt. 9,18u.23-26; Lc. 8,41u.49-56), Învierea fiului văduvei din Nain (Lc. 7,11-17), Învierea lui Lazăr In. 11,1-45) se întâmplă o nouă naștere ce întruchipează Taina Botezului;

- mersul pe apă și scufundarea lui Petru (Mc. 6,45-52; Mt.14,22-33; In. 6,16-21); potolirea furtunii pe mare. Certarea vântului și a valurilor - ca fiind duhuri rele - (Mc. 4,35-41;Mt. 8,23-27; Lc. 8,22-25); certarea smochinului nerodit, ca și cum era cuprins de un duh rău (Mc. 11,12-14.20-24; Mt. 21,18-22); vindecarea femeii gârbove ținută de un duh al neputinței 18 ani (Lc. 13,10-17); eliberarea îndrăciților din Gadara (Mc.5,1-20; Mt. 8,28-34; Lc. 8,26-39) și a îndrăcitului din Capernaum (Mt.12,22-24); a epilepticul (Mc. 9,14-29; Mt. 17,14-20; Lc. 37-42) sunt exorcisme și lepădări, fiind manifestări primare a primei Sale Sfinte Taine a **Botezului**;
- cele două înmulțiri ale pâinilor (Mc.6,31-44; 8,1-10; Mt.14,13-21; 15,32-39; Lc.9,10-17; In.1,15) și prânzul din pescuirea minunată relatată de Evanghelia a IV-a (21,3,21), exprimă forma primară a Sfintei Taine a **Împărtășirii**;
- Vindecarea femeii cu scurgere de sânge (Mc. 5,25-34; Mt. 9,20-22; Lc. 8,43-48) și vindecarea unui surd bâlbâit (Mc. 7,31-37), a orbului din naștere (In. 9,1-38) și toate vindecările prin atingere sunt practic lucrările primare ale Sfintei Taine a **Mirungerii**;
- toate dialogurile din minunile săvârșite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos: anularea furiei din Nazaret (Lc.4,16-30), statirul din gura peștelui (Mt. 17,23-27), vindecarea fiicei femeii cananeence (Mc. 7,24-30; Mt. 15,21-28), vindecarea epilepticului (Mc. 9,14-29; Mt. 17,14-20; Lc. 37-42), vindecarea orbului din Ierihon (Mc. 10,46-52; Mt. 20,29-34; Lc. 18,35-43), vindecarea orbului din Betsaida (Mc. 8,22-26), vindecarea orbului din Capernaum (Mt. 9,27-31), vindecarea orbului din naștere (In. 9,1-41), vindecarea leprosului din Capernaum (Mc. 1,40-45; Mt. 8,2-4; Lc. 5,12-16), vindecarea celor zece leproși (Lc. 17,11-19), vindecarea paralticului de la Vitezda (In.5,1-18), vindecarea fiul dregătorului (In. 4,46-54), vindecarea slugii sutașului (Mt. 8,5-13; Lc. 7,1-10) și pescuirea minunată din relatarea Evangheliei după Luca (Lc. 5,1-11) cuprind cele mai autentice mărturisiri și sunt formele primare ale Sfintei Taine a **Mărturisirii**;
- participarea lui Iisus Hristos la Nunta din Cana Galileii (In. 2,1-11) și minunea prefacerii apei în vin sunt noua temelie a familiei și binecuvântarea care se dă mirilor prin actuala rânduială a Sfintei Taine a **Nunții**;
- vindecarea hidropicului (Lc. 14,1-6), vindecarea omului cu mâna uscată (Mc. 3,1-5; Mt. 12,9-13; Lc. 6,6-10), vindecarea paralticului din Capernaum (Mc.2,1-12; Mt. 9,1-8; Lc. 5,17-26), vindecarea soacrei lui Petru (Mc.1,29-30; Mt. 8,14-15; Lc. 4, 38-39) și vindecarea urechii lui Malhus (Lc. 22,51), nu sunt decât modul incipient al rânduiei Tainei **Sfântul Maslu**;

- pescuirea minunată (In. 21,3-13) - partea a II-a, Prânzul (vv.9-13) și prima înmulțire a pâinilor (Mc. 6,31-44; Mt.14,13-21; Lc. 9,10-17; In. 1,15) – debutul minunii (*Dați-le voi să mănânce* Mc. 6,37a și locurile paralele) sunt manifestările practice ale Sfintei Taine a **Preoției**, aplicări practice pentru deprinderea ucenicilor cu misiunea lor viitoare, pe care să o reverse peste oameni, în trupul Tainic al lui Iisus Hristos, după Pogorârea Duhului Sfânt;
- în episodul cu vindecarea urechii lui Malhus (Lc. 22,49-51 și loc. paralele) s-a făcut o subliniere a iubirii dumnezeiești, esența misiunii lui Iisus Hristos ca Mântuitor, retrospectiv la ce s-a întâmplat în Nazaret (Lc. 4,24-30), și premonitorie la Răstignire și Înviere.

Minunile lui Iisus Hristos sunt cele care au pus în lucru, de fapt, manifestarea credinței în El prin frângerea pâinii, prin botez și prin celelalte Taine Sfinte, conturate în formula pe care o deține Biserica în momentul de față, aspecte cristalizate pe măsură ce experiențele creștine au motivat, prin înțelegerea lucrării sacramentale din Trupul tainic al lui Iisus, funcționalitatea harului în lume, prin acestea.

Minunile erau legate de practicarea cultică și se purtau în credință, nu atât prin materia lor, cât prin duhul lor, care dădea roade. Timpul a pus în lucru nevoia de *a ști cât mai mult* în detrimentul lui *a simți mai mult*, iar acel limbaj al practicii, susținut de *a simți*, a fost înlocuit cu limbajul din ce în ce mai greu al lui *a ști*, suficient de secătuitor în duhul credinței și în duhovnicia oamenilor credincioși. *A ști* a dus la însărăcire duhovnicească lumea creștină, prin eliminarea multor aspecte esențiale din credință, în ispita de a o simplifica și elimina, pentru revenirea la esențialul acesteia, stabilit de punctul de vedere al lui *a ști* ce spune Iisus în Scripturi, adaosurile Bisericii, neconsiderate împliniri ale unei maturități prin credința lucrătoare (ex. Petru, Pavel), ci superficialisme, artificii și festivisme.

VII.2. Dificultăți, obstacole și limite întâlnite

Capitolul subliniază o parte din dificultățile, obstacolele și limitele întâlnite pe parcursul cercetării:

- elaborarea proiectului (planului) cercetării, care să orienteze corect întreaga cercetare;
- descoperirea, traducerile și analiza termenilor, din greaca veche, referitori la *minune*;
- delimitarea cât mai clară a noțiunilor teoretice, pentru a putea construi un aparat terminologic corect și necesar, esențial pentru alcătuirea cadrului teoretic;
- selectarea surselor bibliografice (multe surse doar la nivel de predică; număr mic al surselor care tratează științific tema minunilor);

- încercarea unui echilibru între prezentarea unor puncte de vedere consacrate și punctele de vedere proprii, analizate și interpretate critic;
- găsirea unui algoritm unitar de tratare a minunilor;
- cercetarea tuturor taxonomiilor realizate până la actuala cercetare;
- realizarea clasificării minunilor pe criteriul *Sfintele Taine*;
- argumentarea punctelor de vedere proprii, referitoare la faptul că minunile fundamentează Sfintele Taine;
- argumentarea faptului că minunile sunt subiecte vii; sunt realități contemporane fiecărei generații și fiecărei persoane care se manifestă în lume;
- dificultatea pătrunderii în mesajul minunilor Mântuitorului ;
- descoperirea teologiei minunilor;
- sublinierea faptului că ispășitorul este o permanență în viață;
- generalizarea rezultatelor;
- analiza, prelucrarea și interpretarea datelor obținute.

VII.3. Sugestii privind posibile modalități de acțiuni viitoare

Credem că această viziune va deschide, pentru cercetători, o nouă perspectivă de abordare a minunilor, mai ales pentru cei care n-au văzut în ele o manifestare ce se adresa, din toate punctele de vedere, oamenilor, pentru a le fi de folos.

În ceea ce privește punctele de reflecție și cercetare pe care ni le-a sugerat experimentul realizat, avem în vedere derularea a noi cercetări pe aceeași temă (*Pildele, suport al minunilor sufletești, Iubirea, energie generatoare de minuni*) și completarea clasificării minunilor (deja existentă în literatura de specialitate) cu minuni sufletești, conform criteriului stării dihotomice a omului.

Lucrarea se încheie cu Bibliografia consultată, care numără 28 Ediții ale Sfintei Scripturi și ale Noului Testament, 2 Catehisme, 16 Cărți de cult, 44 Dicționare, 32 Enciclopedii, 4 Concordanțe Biblice, 10 Manuale, 2 Cursuri, 10 cărți de Teologie patristică, 8 cărți de Teologie dogmatică, 141 Comentarii Biblice; 140 Lucrări teologice; 66 Lucrări laice; 250 Studii și articole, 1 Resursă Internet, 8 Resurse software și 72 Anexe (8 liste cu minunile și 64 tabele).

Minunile aparțin creștinismului, care fără acestea nu poate exista. Mai mult, „*creștinii cred în minuni*”. Ele au fost și vor fi un subiect viu de dezbatere pentru orice creștin din toate

timpurile, pentru că ele lucrează, germinează și spun, mereu ceva nou fiecărei generații. Karl Barth afirma: *„Când poveștile miraculoase biblice ridică uimiri serioase și relevante, se încearcă ca acestea să pară semne a ceva cu totul nou, nu ca o violare a unei ordini naturale care este cunoscută și recunoscută general, deși aceste schimbări au fost izolate și temporare, fiind în același timp salvatoare și de folos. S-au petrecut promisiuni și sugestii, anticipări ale unei naturi izbăvite, a unei stări de libertate, a unui stil de viață în care nu mai există supărări, lacrimi, plânsete, iar moartea, ca ultim dușman, nu mai există”*.

Cunoașterea minunilor se impune a fi însușită profund de teologi, de preoți și, prin ei, de credincioși, pentru ca fiecare să-și poată stabili o relație cât mai motivantă cognitiv, afectiv și lucrativ cu Dumnezeu și cu semenii, alături de care, conștient, să se manifeste în asigurarea armoniei Trupului Tainic al lui Hristos, Biserica.

Credem că diseminarea rezultatelor cercetării realizate, în mediul bisericesc, în mediile familiale, în mediul social etc., face parte din misiunea noastră, de apostoli ai credinței în întâmpinarea omului și a timpului istoric pe care îl trăim (ne referim la activități didactice, catehetice, omiletice, pastorale, participări la emisiuni cu caracter religios, conferințe, publicare de articole, studii, cărți etc.).